

Durmuş Hocaoğlu

İstenmeyen Şahıs: Papa XVI. Benedictus

Yeniçağ., “Analiz”., 01 Aralık 2006, Cuma., s.07
“Analiz” Sıra No: 474; 2006-136; Aralık-01

YENİÇAĞ

Papa'nın Türkiye'ye yapmış olduğu ziyâret ülkemizde olduğu gibi dışarıda da büyük bir alâkaya mazhar oldu; burası şüphesiz bir gerçek. Ancak bir başka gerçek de bu alâkanın içte ve dıştaki sebeplerinin ve tezâhür şekillerinin arasındaki derin farktır. Dışarıdaki alâka daha ziyâde bu ziyâretin doğuracağı netîceler üzerine yoğunlaşmış olduğu hâlde içerideki, toplum tarafından hemen-hemen bütünüyle “**İstenmeyen Şahıs**” (**Persona Non Grata**) olarak telâkkî ve îlân edilen bir zâta duyulan negatif bir alâkadan ibâretti. Burası pek de sık karşılaşılan ve pek de normal ve tabîî addedilmeyecek bir keyfiyet; bir ülkenin insanların büyük ekseriyetinin, topraklarına misâfereten gelecek olan bir şahsa bu kadar açık, bu kadar sarîh, bu kadar anlaşılabilir bir dille ve nefret ölçüsünde “hayır” demeleri için mutlaka derinlerde bir yerlerde büyük bir negatif enerjinin birikmiş olması gerekir.

Bu şiddetli antipatiyi analiz etmeye kalkıştığımızda, sebübü'l-esbâbın, kısım-ı âzâmı îtibâriyle, Papa'nın şahsını aştığını görmekteyiz. Yâni hakîkat hâlde Papa, sâdece zâhirî bir sebep ve zâhirî bir hedef görünümündedir.

Şimdilik mes'elenin köklerine inmeden sâdece Papa'nın şahsıyla alâkalı olan kısma temas edilecek olursa, sebep olarak karşımıza, eski Kardinal Ratzinger, yeni Papa XVI. Benedictus'un 12 Eylûl 2006 tarihinde Regensburg Üniversitesi'nde irâd ettiği nutukta sarfettiği, ‘kûfür-kebâir’ türünden sayılabilecek mertebede ölçsüz, hakaretâmiz sözler çıkmaktadır.

Akademisyen Papa'nın, “akademisyen” olarak tavsîf ettiği Bizans İmparatoru Manuel II. Palaeologos'un, “muhtemelen 1391'de, iyi eğitilmiş bir Persli ile, Ankara yakınlarındaki bir kış kampında Hıristiyanlık, İslam ve her ikisinin gerçeği üzerine yaptıkları konuşmanın yer aldığı konuşmanın bir bölümü” vesilesiyle doğrudan doğruya ve çok kaba bir şekilde İslâm dinini ve O'nun merkez şahsiyetini hedef alan konuşmasının ilgili kısmı şöyledir[*]:

“Profesör Khoury tarafından yayımlanan 7. konuşmalar bölümünde (“Görüş ayrılığı / Tartışma”), İmparator, *Cihad*, kutsal savaş konusuna geliyor. İmparator belli ki, 2,256 sayılı *Sure*'de ifade edilenden haberdar: İnanç işlerinde zorlama yoktur - bu, konuyla ilgili bilgi sahiplerinden bildiğimize göre, Muhammed'in de güçsüz ve tehdit altında bulunduğu zamanlardan kalan, ilk *surelerden*. Tabii, İmparator Kuran'da yer alan - daha sonra ortaya çıkan - kutsal savaşla ilgili hükümleri de biliyor. İmparator, “Kitaplılar”la “İnançsızlar” arasındaki farklı muamele konusunun ayrıntılarına girmeksizin, şaşırtıcı bir haşinlikle, bizi yadırgatacak bir sertlikle, keskin bir şekilde konuyla, dinle şiddet arasındaki ilişkiyle ilgili, konuşma arkadaşına yöneliyor. Diyor ki: “**Bana Muhammed'in getirdiği yeni bir şey var mı, göster bakalım. O vakit sadece,**

yazdığı gibi, inancını kılıçla yaymak gibi kötü ve insani olmayan şeyler göreceksin.” İmparator, bunu dile getirdikten sonra, inancı şiddete başvurarak yaymanın, neden ters tepici olduğunu, daha ayrıntılı olarak gerekçelendiriyor. Şiddet, tanrının ve ruhun doğasıyla aykırılık içindedir. “Tanrı kandan hoşlanmaz” diye devam ediyor İmparator, “ve akıl gereğince, ‘logos’ (Yunanca ‘bilgi/söz’) gereğince hareket etmemek de, tanrının doğasına aykırıdır. İnanç ruhun meyvesidir; bedeninin değil. O yüzden, birini inanca götürmek isteyen kişinin ihtiyacı, iyi konuşma ve doğru düşünme yeteneğidir; şiddet ve tehdit değil... kişinin, makul bir ruhu ikna etmek için kol gücüne, saldırı araçlarına ya da birini ölümlle tehdit edebileceği araçlara ihtiyacı yoktur...”

“Bu temellendirmede, şiddet kullanarak dinden döndürmeye karşı ön plana çıkan belirleyici cümle şudur: Akıl gereğince hareket etmemek tanrının doğasına aykırıdır. Yayımcı, Theodore Khoury, buna yorum katıyor: Yunan Felsefesi içinde büyümüş bir Bizanslı olan İmparator için bu apaçık ortadadır. Buna karşılık İslam öğretilerinde tanrı, mutlak olarak transandantaldir. İradesi, akıl da dahil, bizim hiçbir kategorimize bağlı değildir. Khoury, ayrıca tanınmış Fransız İslamolog R. Arnaldez’den yaptığı alıntıda, İbn Hazn’ın, tanrının kendi sözleriyle bağlı olmadığını ve bize gerçeği açık etmek gibi bir yükümlülüğü de bulunmadığını söylediğini, belirtmektedir. Eğer tanrı istiyorsa, insanoğlu tanrısal hizmetlerini yerine getirmek zorundadır.”

★ ★ ★

Buraya kadarki kısım, salt akademisyence kalsaydı bir yere kadar normal karşılanabilecek olağan şeyler gibi duruyor; ama mes’ele hiç de öyle değil.

Pazar’a buna eğilelim.

[*] Konuşmanın Türkçe tam tercümesi için, bkz: *Sabah.*, 15 Eylül 2006., URL: [<http://arsiv.sabah.com.tr/2006/09/15/gnd138.html>]; İngilizce metin: *The Wall Street Journal.*, September 18., URL: [http://online.wsj.com/article_print/sB115858327260566218.html]

